

ZSSR zachránila geniálna Stalinova „evakuácia“

- CZ24 News | 27. srpna 2022

RUSKO: Na čo sa spoliehal Hitler, keď sa rozhodol napadnúť Sovietsky zväz? Odpovede môžu byť rôzne.

Rozmaznaný rýchlymi európskymi víťazstvami, presvedčený o neporaziteľnosti svojej armády a árijskej rasy Führer predpokladal, že aj Sovietsky zväz sa zloží pred Wehrmachtom. Nádejal sa tiež, že sovietsky ľud povstane proti bolševikom a v ZSSR prebehne štátny prevrat.

Za najhlavnejšie však považoval to, o čom hovoril 9. januára 1941, keď vydal úlohu tvorcom plánu Barbarossa. Jeho cieľom malo byť zničenie ruských ozbrojených síl, obsadenie a zničenie najdôležitejších ekonomických a priemyslových centier.

Hitlerova kalkulácia sa zdala byť bezchybná. Nemecko malo vyhrať túto vojnu. Najzraniteľnejšou stránkou ZSSR bolo rozmiestnenie jeho priemyselných oblastí. Veď aj hlavné obranné fabriky boli sústredené na Ukrajine, v Leningrade, Moskve a na Urale. Leningrad ležal pri samej hranici a aj Ukrajinu bolo možné zachvátiť pomerne rýchlo. No a po dobytí Moskvy stačilo len vyčkať, kedy sa Červenej armáde minú mobilizačné zásoby.

Nebola to evakuácia

Hitlerovi sa ani len neprisnilo, čo si uzmysleli Rusi v reakcii na jeho plány. To, čo sa v ZSSR nazývalo evakuáciou priemyslu, v skutočnosti nebolo žiadnou evakuáciou.

Evakuácia by Hitlerovi nebránila zvíťaziť, pretože vyvezené fabriky by aj tak prestali pracovať. V Sovietskom zväze sa však udialo mimoriadne presťahovanie prakticky celého obranného komplexu do hlbokého tyla a spustenie výroby na novom mieste. Išlo o operáciu, ktorá bola nielen kardinálne zložitejšia, ale aj taká, akú Hitler absolútne nemohol predpokladať. Pretože z pohľadu organizácie bola v podstate až neuskutočniteľná.

Mnohí si dnes myslia, že evakuáciu si Sovieti zmysleli až po začiatku vojny, keď vojská pohraničných okruhov začali byť porážané a Nemci sa prebojovali do hĺbky štátu.

Naozaj, 21. 6. 1941 bolo podpísané nariadenie Ústredného výboru VKP(b) a sovietskej vlády o poriadku vývozu a rozmiestnení ľudských kontingentov, pričom boli určené priority koho a čo vyvážať v prvom rade.

Bez útlmu produkcie

Dalo sa presunúť na východ asi 2500 podnikov a pritom nezastaviť ich výrobu? Každý, kto sa čo len na týždeň ocitol v nejakej fabrike, si povie, že je to absurdné. No práve to sa v ZSSR dialo. Napríklad charkovský dieselový závod presťahovali do Čeljabinska bez zastavenia výroby. A v deň, kedy z Charkova odišiel posledný sťahovací ešalón, v Čeljabinsku bol vyrobený prvý dieselový motor. Alebo, druhá etapa presťahovania Kirovského závodu z Leningradu sa začala 4. októbra 1941, kedy sa už okolo mesta uzavrelo obklúčenie. Päť tisíc robotníkov, technikov... bolo vyvezených lietadlami a vybavenie závodu poslali železnicou.

Evakuácia Kirovskej fabriky mala byť ukončená k 1. novembru 1941. Ale už v októbri vychádzali z jej

novej výroby denne dva tanky. A na konci decembra schádzalo z výrobného pásu 210 tankov KV, čiže každý deň sedem obrnencov. Tieto úlohy sa darilo plniť, lebo už dávno predtým bol spracovaný presný a podrobný plán mobilizácie a evakuácie. Čiže poriadok toho bol premyslený do poslednej skrutky.

Kirovská fabrika dnes

Nastupujú dvojčatá

V roku 1939 bol na 18. zjazde VKP(b) prijatý plán 3. päťročnice. Určoval, že vo východných častiach štátu malo byť postavených 2900 tzv. priemyselných dvojčiat veľkých obranných fabriek, produkujúcich rovnaký sortiment ako fabriky umiestnené v rizikovej západnej časti krajiny. Sovietsky obranný komplex sa tým dupľoval.

Postaviť fabriky nebol prílišný problém, ale vybaviť ich strojmi a zariadením, to už bolo iné. A úplne nereálnym sa javilo odborne pripraviť za dva roky niekoľko miliónov nových robotníkov. No podarilo sa! K začiatku vojny boli vybudované základy fabriek, ich dielní, energetické siete, príjazdové cesty, železnice, logistika a všetko súvisiace.

Otázkami mobilizácie priemyslu sa zaoberala mobilizačná komisia, vytvorená pri výbore pre obranu už v máji 1938. Na prípad možnej agresie požadovala prispôbiť aj civilné fabriky na vojenskú produkciu. Pripravovala na to robotníkov, zháňala nedostatkové zariadenia, organizovala dodávky náhradných dielcov... Na prípad vojny mali všetky odvetvia priemyslu zoznam výroby všetkého najnutnejšieho.

Samozrejme, ak by takýto zoznam neexistoval, tak ZSSR by určite nedokázal spustiť výrobu takého množstva výbroje, munície i bojovej techniky, s akým zastavil nemeckú agresiu pri Moskve. Podarilo sa to len vďaka vopred premyslenej mobilizácii sovietskeho priemyslu.

Zdroj: FB Armadni Magazin